

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

26 Quænam excusent famæ restitutione[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Potes aperi-
re aliorum
peccata.
132

Dico Secundò, Si quis te infamet, nec tu possis infamiam alia ratione auertere, potes aliquos defectus illius occultos aperire, ne ipsi fides adhibeatur. Ita Sotus supra, & alij passim, v. g. potes dicere, isti fidem non esse habendam, eo quòd aliàs in mendacio vel periurio sit deprehensus.

Probatum Primò, Quia quisque habet Ius tuendæ non solum vitæ, sed etiam famæ, cum iusta moderatione: (id est, sine qua, iniuria prohiberi nequit) ergo cum infamiam, quam ille per iniuriam tibi irrogare nititur, aliter prohibere nequeas, nisi criminibus eius satisfactis, potes ea satisfacere. Secundò, Quia potes aperire crimen alterius ad vitanda tormenta tua, vel damna proximi: vt patet ex dubit. 8. & 9. ergo multò magis ad auertendum damnum, quod ipse criminolus tibi parat inferre. nam ratione iniuriæ amittit Ius quod habet, ne crimen eius occultum pandas.

132 Aduerte tamen Primò, Si criminis detectio non est utilis ad famam tuam defensionem, est iniusta; quia non est defensio, sed vindicta: unde si tibi restituat, teneris illi vicissim ad restitutionem.

Contra charitatem.

Secundò, Si alia via famam tuam possis tueri, v. g. interposito iuramento, vel adhibitis testibus; erit contra charitatem, aperire crimen occultum ad fidem ei detrahendam; quia lædis illius nomen plusquam esse necesse. videri tamen possit non esse contra iustitiam; quia non teneris ex iustitia confugere ad istos modos: non enim ille ius habet, vt parcas nomini ipsius in defensione tui, cum ipse famam tuam iniuste oppugnet. non tamen potes plura in illum dicere, quam necesse sit vt ei fides non habeatur. communior tamen sententia DD. id vult esse contra iustitiam, quam & ego probo, auctoritate illorum ductus.

133 Potes vis
compensationem,
non restituendo.

Dico Tertiò, Si tu alium iniuste infamasti, qui te antea infamauerat; non teneris ei ad restitutionem, si ipse tibi restituere nolit; sed potes vt compensationem, seruata tamen æqualitate, quantum fieri potest. Est contra Nauarrum cap. 18. n. 47. & Caiet. q. 62. art. 2. & Petrum Nauarum c. 4. nu. 395. Sed nostra sententia est verior, eamque docet Adrian in 4. q. panult. de restit. §. Circa prædicta. Sotus lib. 4. q. 6. art. 3. ad 4. Iosephus Angles in 4. de restit. famæ, dubio 3; Tolet. lib. 5. cap. 70. & alij.

134

Dixi, seruata æqualitate; quia si tu intulisti ei multò grauiorem infamiam, diuisibilem tamen, detegendo plura crimina, teneris ad restitutionem, donec damnum à te illatum, sit æquale damno quod ipse tibi intulit. Probatum, Quia in rebus temporalibus, quando Iura sunt paria, si alter non vult tibi seruare Ius & soluere debitum, nec tu teneris illi seruare & satisfacere; vt patet in debitis pecuniariis. atqui fama est bonum temporale, cuius sumus domini: ergo est eadem ratio. Idem videtur dicendum, quamuis Iura non sint paria, si infamia, quam intulisti, non posset per partes restitui: (vt si illum de grauiori crimine infamasti, quam illè te) tunc enim eam instar pignoris detinere potes; vt eum ad restitutionem compellas; & ipse sibi inquit quòd non restituas. sicut si annulum aureum habeas ab eo, qui tibi debet tres Philippicos; potes retinere instar pignoris, vt cogas ad solutionem.

135 Obiectio
Nauarri.

Dices cum Nauarro, Damnum famæ à te illatum, per reciprocum damnum non tollitur, sicut debitum pecuniarium vnus, tollitur per debi-

tum reciprocum alterius: ergo est dispar ratio.

Resp. Erii damnum à te illatum non tollatur per infamiam tibi vicissim illatam, tamen tollitur debitum sarcinendi illius damni, si alter sarcire nolit quod à se illatum est: quod etiam vsu venit in damnis fortunarum. si enim tu incendisti ædes Petri, & Petrus vicissim tuas, non tollitur per hoc damnum à te illatum Petro; sed tollitur debitum satisfaciendi Petro, propter compensationem.

Hinc patet, compensationem hanc fieri posse etiam altero inuito, si ipse nolit restituere: multò ergo magis mutuo consensu, contra Caietanum. Quæ omnia intelligenda sunt de iis, qui possunt facere condonationem infamiae sibi irrogata; nempe quorum infamia non pertinet ad subditos vel socios: vt patet ex dictis dub. 24. inter tales enim non potest fieri compensatio, propter iniuriam quæ subditis vel sociis fieret.

Potes, Vtrum possit fieri compensatio infamiae cum damno fortunarum. v. g. intulisti Petro damna in fortunis, & ille te grauius contra iustitiam infamauit; vtrum possis illi denegare damnorum restitutionem, si ipse nolit tibi famam restituere.

Resp. Probabile est hanc compensationem fieri posse; quia probabilis est ea sententia, quæ asserit infamiam pecunia esse compensandam, quando in suo genere non restituitur. Itaque si ille non velit, vel non possit eam in suo genere compensare, possit tamen pecuniâ; licitum tibi est pro ea, pecuniæ certam summam, iudicio prudentis arbitrandam, exigere; ac proinde denegare debita vsque ad illam summam. Idem etiam in altera sententia locum habet, quando famæ restitutio est possibilis, & infamator non vult eam restituere; tunc enim Iure pro ea pecuniam exigere potes, seu potius pro redemptione obligationis restituendi. Secus tamen in hac sententia, si restitutio famæ esset impossibilis; tunc enim nihil pro ea exigere posses, nisi fortè competeret tibi actio iniuriarum, pro cuius cessione aliquid pacisci potes.

136 Cum damno fortunarum.

DVBITATIO XXVI.

Quenam excusant famam restitutionem.

Respondeo Primò, Iusta condonatio, id est, quæ ab eo facta est, cuius infamia non redundat in alios. vt patet dub. 24.

137 Excusantia restituit famam.

Secundò, Iusta compensatio: vt si ab eo, quem infamasti, pari modo sis infamatus. vt patet dubit. 25.

Tertiò, Si fama alia ratione iam sit recuperata. dubit. 17.

Quartò, Si infamia prudenter existimatur abiisse in obliuionem; tunc enim non teneris, siue falsum imposueris, siue verum. dub. 18.

Quintò, Si crimen occultum, quod aliquibus dixisti, alia ratione fiat publicum, tunc enim amittit Ius restitutionis. dub. 13.

Sextò, Si restitutio sit impossibilis. dubit. 15. & 16.

Septimò, Si non possit fieri sine periculo vitæ. dubit. 15.

Octauò, Si non possit fieri sine amissione famæ, quæ sit longè maioris momenti: vt si prælati, vel vir illustris infamauit plebeium, non

138 Si amittenda fama maioris momenti.

tenetur cum iactura sui nominis reuocare; sed sufficit vt illum laudet in eo genere virtutis, vbi infamauit. quod si sic videatur non satis restituta, reliquum poterit pecunia compensare arbitrio prudentum, vel potius remissionem restitutionis pecunia impetrare; si tamen commodè possit, alioquin non tenetur. Ratio est; quia ille plebeius non potest cum ratione exigere, vt ille famam suam tanti momenti amittat; sed debet esse contentus laude, humanitate & muneribus pecuniarijs ex arbitrio prudentum. Ita Sotus lib. 4. qu. 6. art. 3. ad quartum. Toletus lib. 5. cap. 70. Corduba lib. 1. q. 33. art. 2. Couar. ad regulam Peccatum, 1. p. num. 8. §. Tertio, adultera. & alij.

Nonò, Si bona fide persuasus esse verum & publicum, narraſti, nec possis sine damno famæ tuæ restituere. dubit. 22.

Decimò, Si reuera nulla fuit infamia secuta, eò quod infamator esset nullius fidei, (quod sæpè accidit) vel quia illi, apud quos infamauit, sciebant similia; ita vt infamia non fuerit notabiliter aucta.

DVBITATIO XXVII.

Vtrum honor sit restituendus, & quo modo.

139
Honor lædi dicitur.

Notandum est, Honorem lædi contumelias, irrisione, sannis, alapa inflicta, alijsque similibus modis. sicut enim honoramus aliquem edito signo, quo testemur eius excellentiam, nosque eum magnificare, cum quadam nostri submissiōne: ita honorem lædimus edito aliquo signo, quo testemur eius vilitatem, nosque illum contemnere, quod fit modis enumeratis.

Dico Primò, Qui iniuste alterius honorem lædit, tenetur ad restitutionem seu satisfactionem, siue id publice coram alijs, siue priuatim fecerit coram illo solo. Est communis DD. Prior pars patet, quia fecit veram iniuriam contra Iustitiam commutatiuam.

Dices, Alter nullum accepit damnum ex contumelia, præsertim si nemo alius id aduertit; ergo nihil restituendum.

Resp. Esto, non acceperit damnum, tamen illata est ei verè iniuria; vnde teneris saltem ad satisfactionem, si nolis hoc vocare restitutionem. quod confirmatur illa sententia Domini, Matth. 5. *Qui dixerit fratri suo, Fatuo, (id est graue conuiuium) reus erit gehenna ignis; & subiicit Dominus; Si ergo offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo.* vbi manifestè Dominus exigit satisfactionem, etiam pro contumelia priuata.

141
Dammum dignitatis.

Respondeo Secundò, Inferri etiam damnum quoddam hominum æstimatione, non fortunatum, sed dignitatis, dum enim contumelia afficis, veluti labem quamdam dignitati irrogas, eamque quantum in te est, viliozem reddis. Vnde contumelia affecti, dicunt honorem & dignitatem suam, læsam & imminutam. Hanc autem læsionem tantum æstimant, vt sæpè damna fortunarum grauissima præoptent; vnde etiam solent maxima indignatione ob hanc iniuriam commoueri.

142

Dico Secundò, Omissio honoris debiti super-

rioribus vel aequalibus, non est contra Iustitiam commutatiuam, sed contra virtutem obseruantie: vnde per se non obligat ad restitutionem. Patet, quia aliud est non honorare, aliud contumeliam irrogare.

Omissio honoris.

Dixi, per se; quia fieri potest, vt ratione alicuius contumeliæ interpretatiue, quæ illi omissioni coniuncta est, obligeris; vt si alijs honorantibus Episcopum, vel Pastorem prætereuntem, tu illum sine vilo honoris signo impudenter aspicias.

Dico Tertio, Qui in alterius absentia aliquid fecit vel dixit apud alios in eius contumeliam, tenetur apud eundem restitutionem facere, si probabile est aliquid honoris ipsius apud eos detractum. Patet ex ijs, quæ sunt dicta de fama. si enim in animis eorum, dignitas ipsius imminuta est, ibi quoque instauranda est.

143

Dico Quarto, Varij sunt modi honoris restituendi: ex quibus is tantummodò est necessariò adhibendus, quo iudicio prudentis, satisficit honoris violato. Hæc propositio per se patet, & docet eam Caiet. opusc. 31. resp. 13. dub. 5.

Modi restituendi honoris.

Primò, Restitui potest honor amica & honorifica salutatione aut compellatione; & hic ferè sufficit Prælati & Superioribus erga inferiores: & viris nobilibus erga plebeios, vt rectè Caiet. q. 72. art. 3. non enim tenentur ij ad eò se demittere, vt veniam petant; quod expressè D. Augustinus docet in sua Regula, de Superioribus.

144

Secundò, Adhibendo ad mensam, dando locum honorificum, propinando, &c. qui modus sæpè sufficit, etiam inter eos qui sunt paræ conditionis.

Tertio, Petendo veniam: qui modus est efficacissimus; quo debent vt inferiores erga Superiores, & sæpè etiam æquales inter se; nam si læsus hæc satisfactionem iuste exigat, (vt si graui contumelia affectus fuerit) nec aliam velit admittere, tenebitur alter veniam petere, si sit inferior vel æqualis.

Notandum Primò, Fieri posse, vt non sufficiat venia petitiō; vt si atrox iniuria viro nobili illata sit; tunc enim potest exigi maior humiliatio, v.g. vt flexis genibus cum fune in collo veniam petas, sed qui iniuriam intulit, non tenetur eam præstare ante sententiam Iudicis. sic enim moribus Gentium est receptum, vt etiam pro summis iniurijs non teneatur quisquam sponte maiorem satisfactionem exhibere, quam humilem veniæ petitionem cum signis doloris. Quod si alter maiorem exigat, eam per Iudicem curet imponi vel infligi.

145
Si iniuria atrox.

Dices, satisfactio exhibenda est ad æqualitatem;

Resp. Satisfactio pro iniuria dupliciter potest esse æqualis iniuriæ. Primò exactè, ita vt gratiam non habeat admixtam. & hæc quia valde difficilis est, infligenda est per Iudicem. Secundò, quadam proportione. sic vt tota ferè nitatur gratia condonantis: & hæc consistit in humili veniæ petitione, signisque doloris, estque præstanda, etiam ante sententiam.

Notandum Secundò, Si petas veniam omnium iniuriarum, & alter eam concedat, non censeri condonatas, nisi eas iniurias, quas verisimiliter intendit condonare. Itaque si aliqua illum læset, quam si nosset, nollet sine satisfactione condonare, non censetur eam condonasse; quia ignorantia condonationem reddit inuoluntariam.

146